

Eugeniusz Weron

Biuletyn teologii laikatu (92)

Collectanea Theologica 68/2, 151-162

1998

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

BIULETYN TEOLOGII LAIKATU (92)

Zawartość: I. Posłannictwo laikatu w świetle szóstej pielgrzymki papieskiej do Polski. 1. Własne apostołstwo świeckich. 2. Apostołstwo pomocnicze. 3. Posłannictwo młodzieży i rodziny. II. Z działalności Papieskiej Rady ds. Świeckich. 1. Dykasteria wspomagająca papieża. 2. Kontakty z biskupami. 3. Zakres działalności. 4. Udział w konferencjach międzynarodowych. 5. Współpraca z młodzieżą. 6. Posługa pielgrzymom. 7. Praca wydawnicza. 8. Mobilizowanie katolickiego laikatu na Bliskim Wschodzie.

I. Posłannictwo laikatu w świetle szóstej pielgrzymki papieskiej do Polski

Swój najbardziej całościowy pogląd na rolę i posłannictwo ludzi świeckich w obecnej sytuacji Kościoła polskiego wyraził Jan Paweł II w *Oreędziu do Konferencji Episkopatu Polski*, przekazanym biskupom 8 czerwca 1997. Dokument ten zasługuje na szczególniejszą uwagę wszystkich członków Kościoła w Polsce.

Ojciec Święty podkreślił w tym dokumencie przede wszystkim obowiązek biskupów przekazywania wiernym Prawdy Bożej „w formie czystej, zrozumiałej i ułatwiającej rozwiązywanie ich problemów osobistych i społecznych, które pojawiają się w codziennym życiu”. Pociąga to za sobą potrzebę obecności Kościoła m.in. w środkach przekazu. Obecność ta jest warunkiem bardziej owocnej ewangelizacji. Przy tej okazji Ojciec Święty stwierdził: „Polskie społeczeństwo wymaga gruntownej nowej ewangelizacji”¹.

Jest oczywiste, że dzieło ewangelizacji wymaga już obecnie i wymagać będzie w przyszłości zaangażowania wszystkich żywotnych sił Kościoła, a w tym, oczywiście, szerokiej szerzy świeckich katolików. I w tym kontekście Jan Paweł II powiedział w swoim oreędziu:

„Spośród konkretnych problemów i zadań chciałbym zwrócić uwagę na potrzebę podjęcia przez katolików świeckich właściwej im odpowiedzialności w Kościele. Dotyczy to tych sfer życia, w których świeccy powinni we własnym imieniu, ale jako wierni członkowie Kościoła, rozwijać myśl polityczną, życie gospodarcze i kulturę, zgodnie z zasadami Ewangelii. Niewątpliwie należy im w tym pomagać, ale nie trzeba wyręczać(...)”.

W moim słowie do biskupów polskich z okazji wizyty »ad limina« w 1993 roku zwracałem uwagę na szansę wykorzystania Synodu Plenarnego dla ożywienia udziału świeckich w życiu Kościoła. Wydaje się, że ta szansa ciągle istnieje i trzeba zrobić wszystko, by ją wykorzystać. Nowym wymiarem działalności kościelnej są organizacje katolickie, a wśród nich Akcja Katolicka. Tych możliwości nie było w Polsce od

¹ *Oreędzie Papieża do Konferencji Episkopatu Polski*, w: „L'Oss. Rom”. (wersja polska), 1933 nr7(194), s. 59-60.

lat czterdziestych. To prawda, że nie jest łatwo uwrażliwić społeczeństwo na działanie wspólnotowe, ale to jest kierunek właściwy polskiego duszpasterstwa i nie można z niego łatwo rezygnować.

Bardzo ważną troską Kościoła jest młodzież, od której zależy jego przyszłość. Kościół w Polsce ma swoje wspaniałe doświadczenie związane z katechizacją parafialną (...). Do współczesnych dzieci i młodzieży należy przyjąć z tą samą Ewangelią, ale głoszoną w sposób nowy i bardziej dostosowany do dzisiejszej mentalności i warunków, w których żyjemy”².

+++

Tak więc, Jan Paweł II stawia przed oczyma Kościoła w Polsce trzy wielkie obszary apostołstwa laikatu. Są to: apostołstwo własne („właściwej im /tj. świeckim/ odpowiedzialności”) w zakresie polityki gospodarczej i kultury; apostołstwo pomocnicze w zakresie prac synodalnych i organizacji katolickich; oraz troska o młodzież, katechizację i życie rodzinne.

1. Własne apostołstwo świeckich

Gdy chodzi o p i e r w s z y z tych obszarów, tzn. o apostołskie zaangażowanie katolików świeckich w dziedzinie, ogólnie mówiąc, spraw doczesnych, to papieską zachętę w tym kierunku można odnaleźć prawie w każdym przemówieniu. Poczynając od Wrocławia i od Kongresu Eucharystycznego, gdzie papież wzywał do rachunku sumienia ze sprawiedliwości społecznej, w sprawie głosu na świecie i gdzie apelował do „ludzi polityki i ekonomii”³, na których spoczywa odpowiedzialność za sprawiedliwy podział dóbr w skali światowej i w skali poszczególnych krajów. W Legnicy wezwał pracodawców i pracobiorców do respektowania zasad katolickiej etyki pracy⁴. A kończąc w Krakowie i Krośnie, wskazywał na nowych świętych, na Jadwigę Wawelską i Jana z Dukli, którzy dawali heroiczne przykłady zaangażowania, także w sprawy doczesne. Dotyczy to zwłaszcza Jadwigi, która jako osoba świecka przez swoją działalność polityczną i społeczną, przez fundowanie szpitali, a szczególnie przez bohaterską rezygnację z osobistego szczęścia na rzecz wspólnego dobra, zdobyła nie tylko osobistą świętość, ale położyła fundament pod potęgę i świetność epoki jagiellońskiej.

Bardzo ważne i ciągle aktualne jest w naszych polskich warunkach to papieskie zalecenie, aby świeccy podejmowali decyzje i dokonywali wyborów w sprawach polityki, ekonomii czy kultury, „we własnym imieniu” i na własną odpowiedzialność. W tych sprawach powinni mówić własnym głosem i kierować się własnym, ale po katolicku uformowanym sumieniem, nie czekając na stanowisko i głos hierarchii. Tego domagał się od nich już II Sobór Watykański (por. KDK 43). Przez długie lata rozbiorów, a na-

² *Tamże*.

³ Jan Paweł II, *Eucharystia szkołą wolności i solidarności międzyludzkiej, tamże*, s.15.

⁴ OR, 1997, nr 7(194), s.20-22.

stępnie zniewolenia ze wschodu i zachodu, katolicy przyzwyczaili się do takiego stanu rzeczy, że to hierarchia kościelna zamiast świeckich zabierała głos w sprawach polityki, gospodarki czy kultury. Był to, oczywiście, stan nienormalny i nie wolno go przedłużać. Papież zdecydowanie stwierdza, że „nie trzeba wyręczać” katolików świeckich w dokonywaniu wyborów i podejmowaniu decyzji w sprawach doczesnych. To bowiem należy do ich kompetencji oraz ich chrześcijańskiego powołania. Tak więc konkretniej mówiąc, w sprawach na przykład wyboru osoby prezydenta, w sprawie referendum konstytucyjnego, w wyborach do parlamentu katolicy nie powinni oczekiwać konkretnych wskazań ze strony hierarchii. Takich wskazań czy decyzji hierarchii nie będzie i być nie może. Te czasy skończyły się bezpowrotnie wraz z okupacją polityczną. Wprawdzie wielu katolików ciągle jeszcze tęskni i oczekuje tych wskazań czy decyzji ze strony hierarchii i niekiedy mają oni nawet za złe swoim duszpasterzom, że nie udzielają jednoznacznych wskazań. Jan Paweł II przeciął ostatecznie istniejące wątpliwości i zabronił hierarchii praktyki wyręczania świeckich w tych dziedzinach. Należy tutaj zaraz dodać, że biskupom przysługuje — zgodnie z ich misją — prawo oceny religijnego i moralnego aspektu wyborów w sprawach doczesnych (także i politycznych), aby dopomóc świeckim w urabianiu sumienia przy prawidłowym podejmowaniu decyzji. Ale na tym też kończy się ich rola w tej dziedzinie (por. KDK 76). Dotyczy to także i mediów katolickich. O ile zechcą pozostać „katolickimi”, nie mogą one narzucać sumieniom katolików jednej tylko opcji politycznej. Nie dotyczy to, oczywiście, konkretnych osób, które także w katolickich mediach mogą prezentować czy preferować swoje prywatne opcje i werbować zwolenników w celu ich poparcia. Nie może to jednak ograniczać możliwości wyboru także innych, zgodnych z sumieniem, opcji politycznych.

2. Apostolstwo pomocnicze

Drugim wielkim obszarem działalności świeckich jest apostolstwo pomocnicze, czyli wszelka bardziej bezpośrednia pomoc świadczona Kościołowi w jego ewangelizacyjnej misji. Może się ona wyrażać już to formie wspólnotowej, a więc w organizacjach i ruchach kościelnej odnowy, już to w formie indywidualnej, gdy na przykład świecki katecheta podejmuje swoje obowiązki w konkretnej parafii lub szkole.

Jan Paweł II wspominał o zorganizowanej pracy świeckich w zespołach synodalnych przygotowujących zapowiedziany Synod Plenarny. Przygotowania do tego Synodu zostały oficjalnie zapoczątkowane w czasie czwartej papieskiej pielgrzymki. Na fali wielkiego entuzjazmu powstało wówczas wiele tysięcy zespołów synodalnych. Ich liczba i działalność stopniowo malała. Ale wiele spośród nich prowadzi nadal pożyteczną działalność, głównie formacyjną. Niektóre z nich przekształciły się wprost w rodzącą się Akcję Katolicką, lub dostarczyły dla niej pierwszych odpowiednio przygotowanych członków. Praca zespołów synodalnych weszła ostatnio w fazę bezpośredniego formułowania końcowych wniosków i dokumentów synodalnych. Oceniając już obecnie dorobek zespołów synodal-

nych, należy stwierdzić, że wykonały one niełatwe zadanie kształcenia aktywnych katolików do wspólnotowego myślenia i działania w ramach struktur kościelnych. Jest to zasługa godna podkreślenia z tej racji, że była to jakby pierwsza przymiarka (po pięćdziesięciu latach) do organizacyjnego uaktywnienia katolików świeckich. Owocuje ona już obecnie w coraz liczniejszych stowarzyszeniach i ruchach katolickich. Dużą manifestacją ich żywotności i zdolności do wspólnotowego działania był Pierwszy Krajowy Kongres Katolickich Ruchów i Stowarzyszeń, zorganizowany w Warszawie w 1993 roku.

Pod koniec swej szóstej pielgrzymki, w czasie przemówienia w Krośnie, Ojciec Święty wyraźnie zaakcentował konieczność apostołstwa świeckich, z szczególnym uwzględnieniem Akcji Katolickiej:

„Dzisiaj naszej Ojczyźnie potrzebny jest katolicki laikat, apostołstwo świeckich, ów Boży Lud, na który czeka Chrystus i Kościół (...). Jakże dobrze się stało, że została przywrócona do życia Akcja Katolicka, która w waszej diecezji (tj. przemyskiej), podobnie jak w innych diecezjach, staje się obok różnych ruchów i wspólnot modlitewnych szkołą wiary. Idźcie odważnie tą drogą pamiętając, że im większe będzie wasze zaangażowanie w nową ewangelizację i w życie społeczne, tym większa powstaje potrzeba duchowości, tego wewnętrznego związku z Chrystusem i Kościołem”⁵.

Znamienne jest tutaj położenie akcentu na niezbędność formacji i życia duchowego, aby działalność organizacyjna mogła być przydatna i owocna dla sprawy ewangelizacji. Jest to wskazanie szczególnie aktualne dla nowo powstającej Akcji Katolickiej oraz innych katolickich organizacji stawiających dopiero swe pierwsze nieśmiałe kroki. Z drugiej wszakże strony, nie wolno apostołstwa świeckich ograniczać do samej tylko formacji z pominięciem istotnego celu ewangelizacyjnej działalności.

3. Posłannictwo młodzieży i rodziny

T r z e c i m terenem apostołskiej troski Kościoła jest młodzież, jej wychowanie i związane z tym posłannictwo rodziny chrześcijańskiej.

Przemawiając do wielkiego zgromadzenia młodzieży w Poznaniu, Jan Paweł II wezwał młodzież do chrześcijańskiej odwagi w podejmowaniu wielkich zadań życiowych. Ukazał zagrożenia, jakie stoją dziś przed współczesną młodzieżą ze strony cywilizacji technicznej, konsumizmu i łatwego sukcesu. „Nie dajcie się skusić pseudowartościom, półprawdami, urokiem miraży, od których później będziecie się odwracać z rozczarowaniem, poranieni, a może nawet ze złamanym życiem”⁶. Świat może być niekiedy groźnym żywiołem, to prawda, ale człowiek żyjący wiarą i nadzieją ma w sobie siłę Ducha, aby móc stawić opór zagrożeniom. Trzeba tylko mocno uchwycić się ręki Chrystusa, podobnie jak to uczynił Piotr kroczący po falach wzburzonego jeziora. Papież równo-

⁵ *Tamże*, s.70.

⁶ *Tamże*, s.32.

częście pouczył, jak to można pozytywnie realizować: „Uczcie się modlitwy, czytajcie i rozważajcie Słowo Boże, umacniajcie więź z Chrystusem w Sakramencie Pokuty i Eucharystii, zgłębiajcie problemy życia wewnętrznego i apostołstwa w młodzieżowych zespołach ruchach i organizacjach kościelnych, których jest wiele w naszym kraju”⁷.

Na szczególniejszą uwagę zasługuje zalecenie papieskie i zachęta do pracy w zespołach i organizacjach apostołskich. To niewątpliwie ułatwia młodym ludziom zachowanie chrześcijańskiej tożsamości i odnajdywanie swego miejsca w Kościele. Papież zakończył swe przemówienie nadspodziewanie mocnym akcentem osobistego zaufania do polskiej młodzieży: „Liczę na was. Na wasz młodzieńczy zapał i oddanie Chrystusowi. Znałem młodzież polską. Nie zawiodłem się na niej nigdy. Świat was potrzebuje. Potrzebuje was Kościół. Przyszłość Polski zależy od was. Budujcie i umacniajcie na polskiej ziemi »cywilizację miłości«⁸. — Na pewno nie są to tylko słowa kaznodziejskiej retoryki, ale został tutaj ukazany wielki program apostołskiej pracy dla młodzieży, i z młodzieżą, dla dobra Kościoła w Polsce.

Aby młodzież była zdolna do podjęcia takiego programu, niezbędna jest odpowiednia dla niej formacja, zwłaszcza i przede wszystkim przez katechizację w rodzinie i w szkole. Dotyczy to najpierw wspólnoty rodzinnej, o której mówił Papież w Kaliszu⁹. Podstawowe znaczenie katechizacji rodzinnej ukazał Jan Paweł II wcześniej w swojej wielkiej adhortacji *Familiaris consortio* (1981), w *Liście do rodzin* (1994) oraz w encyklice *Evangelium vitae* (r. 1995). W omawianym tutaj orędziu zalecił Papież zwrócić baczną uwagę na katechizację w szkołach. Z faktem tym, że dawniejsza katecheza przyparafialna została przeniesiona do szkół wiąże się obecnie „nowe wyzwania, wynikające między innymi z przemian, jakie dokonały się w łonie społeczeństwa polskiego w ostatnich latach”. Tym przemianom należy wyjść naprzeciw i trzeba dostosować przekazywanie tej samej Ewangelii do nowych warunków. Wymaga to, oczywiście, poważnego wysiłku, nie tylko ukierunkowanego na stworzenie — jak zaleca papież — „nowych metod dialogu z dziećmi i młodzieżą, ale także na znalezienie właściwych sposobów dotarcia do młodych”¹⁰, do wszystkich młodzieży w naszym kraju.

+ + +

Z treści powyższych wskazań wynika, jak bardzo papieżowi zależy na apostołskim uaktywnieniu laikatu oraz na formacji nowego pokolenia Polaków. Ale równocześnie widać z jaką serdeczną troską Jan Paweł II śledzi wydarzenia życia religijnego w Polsce.

Można żywić nadzieję, że szósta pielgrzymka Jana Pawła II do ojczystego kraju — zgodnie z wyrażonymi przez niego wskazaniami — wzbudzi silne impulsy do ożywienia ewangelizacyjnego posłannictwa świeckich w polskim Kościele.

ks. Eugeniusz Weron SAC, Oltarzew

⁷ *Tamże*, s.33

⁸ *Tamże*.

⁹ *Tamże*, s.34-36.

¹⁰ Orędzie Papieża.

II. Z działalności Papieskiej Rady ds. Świeckich¹

1. Dykasteria wspomagająca papieża w pełnieniu jego pasterskiego urzędu

Papieska Rada ds. Świeckich jest dykasterią Stolicy Apostolskiej, czyli jednym z oddziałów jej urzędów. Na czele Rady stoi przewodniczący. Jest nim obecnie ks. abp J. Francis Stafford, który przejął to stanowisko w 1996 r. po kardynale Eduardo F. Pironio. Członkowie Rady są mianowani przez Ojca Świętego na okres pięciu lat. Są to w większości ludzie świeccy, ludzie różnych zawodów, specjaliści w rozlicznych dziedzinach, mężczyźni i kobiety, młodszy i starsi. Reprezentują oni różne obszary geograficzne, kulturowe i środowiska społeczne; do Rady wchodzi również duchowni różnych szczebli².

Rada działając w myśl założenia, że u podłoża dążeń do przekształcenia świata powinno się znajdować „nowe przykazanie miłości” (KDK 38), współpracuje w realizacji zadań Stolicy Apostolskiej z jej innymi dykasteriami, przy czym w sposób szczególny z Papieską Radą ds. Rodziny, Sprawiedliwości i Pokoju, Kultury. Do zadań Rady należy promocja i koordynacja apostołstwa wiernych świeckich, mężczyzn i kobiet tak, aby pełnili „coraz aktywniejszą rolę w życiu Kościoła i świata”. Świeccy mogą bowiem mieć wielki wpływ na odnowienie wspólnoty chrześcijańskiej i tworzenie komunii wiernych³. W rozumieniu bardziej ogólnym, zajmuje się ona również innymi sprawami „chrześcijańskiego życia wiernych świeckich jako takich”, przyjmuje ich prośby, pomaga w rozwiązywaniu problemów, wspiera inicjatywy, pobudza do ich podejmowania.

Rada wspomaga laikat i angażuje się w jego problemy zwłaszcza wtedy, gdy chodzi o ducha dawania świadectwa wierności Ewangelii w zwykłych sytuacjach codziennego życia: w rodzinie, w pracy zawodowej, w twórczości kulturowej, artystycznej, gospodarczej, politycznej itp. Interesuje ją życie oraz rozkwit różnych grup, religijnych ruchów czy stowarzyszeń, które mogą świeckim dopomóc w odczytaniu ich najgłębszego sensu życia i służyć rozwojowi oraz pełniejszemu wykorzystaniu własnych darów duchowych i charyzmatów dla spraw Kościoła, w pełnieniu właściwych im funkcji i posług.

Rada podaje świeckim wskazania, które podkreślają wzrastającą potrzebę ich uczestnictwa w „Tajemnicy Chrystusa”, wielkości ich powołania w świecie i w Kościele, znaczenie komunii z innymi wiernymi. Świeccy są wezwani jako christifideles do wzrastania w świętości i do szerzenia jej w taki sposób aby zdołali „przedstawić światu świętość”.

¹ Opracowano na podstawie biuletynów informacyjnych Papieskiej Rady ds. Świeckich, działającej przy Watykanie: „Świeccy dzisiaj” nr 18 i nr 19, 1996. Biuletyny w wersji polskiej, z której korzystano, nie mają paginacji.

² Por. *Rada odnowiła się*, w: „Świeccy dzisiaj” nr 19, 1996.

³ Por. List abpa J. F. Stafforda, w: „Świeccy dzisiaj” nr 19, 1996.

Aby zachęcić świeckich do tworzenia rad narodowych lub regionalnych, Papieska Rada ds. Świeckich, zmobilizowana prośbami biskupów, wydała na ten temat dokument pt.: *Narodowe Rady ds. Świeckich. Kryteria rozeznania. Modele Statutowe*⁴. Rady takie mają w myśl założeń Papieskiej Rady ds. Świeckich być „miejscem autentycznej komunii, uczestnictwa i współpracy między różnymi formami laikatu”⁵.

Korzystając z dokumentów II Soboru Watykańskiego, a w szczególności z Adhortacji Apostolskiej Jana Pawła II *Christifideles laici* oraz innych jego wypowiedzi, zwłaszcza zawartych w jego katechezach i przemówieniach, Rada stara się wcielać w życie pouczenia papieża i wspiera go w „pełnieniu jego najwyższego urzędu pasterskiego”⁶. Rada korzysta ponadto z bezpośrednich dyrektyw i wskazań Ojca Świętego, przekazywanych jej bezpośrednio w czasie wspólnych zebrań plenarnych lub podczas audjencji udzielonych przez papieża Przewodniczącemu Rady.

2. Kontakty z biskupami w kwestii posług

W poczuciu świadomości, że gorliwość, a także sposób zaangażowania się świeckich w sprawy związane z charakterem ich powołania zależą w znacznej mierze od posługi biskupów. Rada kontaktując się z nimi przy różnych okazjach, także gdy przybywają ad limina i odwiedzają również ją, podtrzymuje łączność z kościołami lokalnymi; Rada nawiązuje łączność także przynajmniej z niektórymi Konferencjami Episkopatów.

Dialog z biskupami stanowi wielką pomoc dla tej dykasterii w rozpoznawaniu problemów i ustaleniu programów formacji świeckich, ich zadań w pełnieniu misji Kościoła, roli jaką pełni w nim kobieta itp. Dialog z biskupami i Konferencjami Episkopatów pozwala Radzie uzyskiwać odpowiednie opinie na których podstawie opracowuje ona dalsze sugestie i wskazania.

Rada podtrzymuje kontakty z Konferencjami Biskupów głównie za pośrednictwem istniejących przy nich Komisji do spraw Apostolstwa Świeckich. Niekiedy są to kontakty na poziomie kontynentalnym: np. z Departamentem Świeckich Federacji Episkopatów Azjatyckich czy z Departamentem Świeckich Rady Biskupów Latino-Amerykańskich⁷.

⁴ „Świccy dzisiaj” nr 39, 1995.

⁵ *Podsumowanie pięciolecia*, w: „Świccy dzisiaj” nr 18, 1966.

⁶ O tym, że Rada ma pomagać papieżowi w pełnieniu jego urzędu, postanawia Konstytucja Apostolska o Kurii Rzymskiej: Pastor Bonus. Ważne dla Rady dokumenty soborowe, którymi się kieruje w swojej działalności to: Dekret o Apostolstwie Świeckich (*Apostolicam Actuositatem*), Konstytucja Dogmatyczna o Kościele (*Lumen Gentium*), Konstytucja duszpasterska o Kościele w świecie współczesnym (*Gaudium et spes*). Innymi dokumentami, na których opiera się Rada w kwestii nauczania Kościoła, są przede wszystkim: *Kodeks Prawa Kanonicznego*, *Evangelii nuntiandi*, *Christifideles laici*.

⁷ Por. *Podsumowanie pięciolecia*, dz. cyt.

Jedną z ważnych spraw, która interesuje biskupów, jest kwestia posług osób świeckich, pełnionych na mocy kapłaństwa powszechnego, uzyskiwanego wraz z łaską sakramentu chrztu, a także jakie są jego relacje do kapłaństwa urzędowego, wynikające ze święceń. Dlatego też z Papieską Radą ds. Świeckich współpracuje Kongregacja ds. Kleru oraz różne Komisje Stolicy Apostolskiej, aby wspólnie przeanalizować różnorakie problemy teologiczne, liturgiczne, prawne czy pastoralne, ściśle powiązane „z bujnym rozkwitem posług powierzanych dziś świeckim”⁸.

Wiele episkopatów jest zainteresowanych właściwym poziomem formacji świeckich, ich dobrego przygotowania do powierzonych im funkcji, zwłaszcza w życiu społecznym i religijnym, naukowym itp. Chodzi o to, aby świeckich nie poddawano wpływom „klerykalnym” i nie traktowano ich „jako kościelnego środka zaradczego”.

3. Zakres działalności Papieskiej Rady ds. Świeckich

Rada zajmująca się w ramach swoich kompetencji wszystkim, co odnosi się do świeckich stowarzyszeń wiernych⁹. Interesują ją pełny wymiar obecności świeckich „w komunii i misji Kościoła”, ich formy angażowania się w nią, także przez ożywienie wcześniejszych ruchów i stowarzyszeń oraz zakładanie nowych¹⁰. Rada popiera powstające nowe wspólnoty i stowarzyszenia, skupiające ludzi świeckich i jest w tych sprawach konsultowana, a także pomaga w uzyskiwaniu porady prawników i kanonicznej erekcji danych wspólnot. Chodzi jej o to, aby dopomóc świeckim właściwie ukierunkować swoje wielorakie zdolności, talenty i chary-

⁸ Por. *tamże*.

⁹ Por. Konstytucja, *Pastor Bonus* art. 134.

¹⁰ Rada podtrzymuje stałe kontakty z licznymi organizacjami. Dla przykładu podajemy niektóre, ważniejsze z nich: Międzynarodowe Apostolstwo Wojskowe, Międzynarodowe Stowarzyszenie Katolickie w służbie Młodzieży Żeńskiej, Międzynarodowe Stowarzyszenie Miłości, Międzynarodowe Stowarzyszenie Katolików Wiejskich, Międzynarodowe Biuro Katolickie ds. Dzieci, Caritas Internationalis, Międzynarodowy Komitet Pielęgniarek, Międzynarodowa Katolicka Komisja ds. Migracji, Międzynarodowa Komisja Katolicka Skautyzmu, Międzynarodowa Konferencja Katolicka Przewodników, Międzynarodowy Komitet Koordynacyjny Chrześcijańskiej Młodzieży Robotniczej, Międzynarodowa Federacja Katolicka ds. Wychowania Fizycznego i Sportu, Międzynarodowa Federacja Stowarzyszeń Lekarzy Katolickich, Międzynarodowa Federacja Wspólnot Młodzieży Katolickiej Parafialnej, Międzynarodowa Federacja Mężczyzn Katolików, Międzynarodowa Federacja Ruchów Katolików Wiejskich, Międzynarodowa Katolicka Młodzież Studencka, Legiony Maryi, Międzynarodowy Ruch Apostolstwa Dzieci, Międzynarodowy Ruch Apostolstwa Grup Społecznych Niezależnych, Międzynarodowy Ruch Katolickiej Młodzieży Rolniczej i Wiejskiej, Światowy Ruch Robotników Chrześcijańskich, Światowa Unia Nauczycieli Katolickich, Światowa Organizacja Dawnych Uczniów i Uczennic Szkół Katolickich, Pax Romana, Stowarzyszenie Św. Wincentego à Paolo, Międzynarodowa Unia Katolicka Prasy, Światowa Unia Organizacji Katolickich Kobięcych.

Ogółem, Papieska Rada ds. Świeckich utrzymuje kontakt z ponad 150 międzynarodowymi stowarzyszeniami wiernych świeckich; dużą wagę poświęca ona w tym zakresie zrzeszeniom i ruchom katolickich grup młodzieżowych.

zmaty¹¹. Promuje ona różne grupy i wspólnoty świeckich, w których członkowie żyją częściowo lub całkowicie według rad ewangelicznych, nie chcąc zarazem być instytucją życia konsekwentnego, a równocześnie takie, które stawiają sobie na cel jedynie ożywienie chrześcijańskiego życia przez gorliwe wcielanie w nie ogólnych zasad Ewangelii¹².

Rada, wspierając różne wspólnoty oraz inicjatywy osób świeckich, podkreśla zarazem „pierwszorzędne znaczenie świadectwa wspólnot zakonnych”; jeśli z daną wspólnotą związane jest jakieś zrzeczenie świeckie, na przykład Trzeci Zakon, to ma ono zgodnie z pragnieniami Rady, zachować w sposób konieczny swoją świecką tożsamość, trwając zarazem w komunii z daną wspólnotą zakonną.

Szczególniejszą uwagę poświęca Papieska Rada ds. Świeckich tradycyjnej Akcji Katolickiej i otacza ją duszpasterską opieką szczególnie tam, gdzie daje ona „wyraźne znaki odnowy” i rozwija ożywioną działalność. Dlatego Rada śledziła i popierała proces tworzenia się i rozwoju Międzynarodowego Forum Akcji Katolickiej, jakie zaczęło działać od czasu Synodu Biskupów z 1987 r. i po ukazaniu się Adhortacji Apostolskiej *Christifideles laici*. Ostatecznie Forum to zostało przez Radę zatwierdzone 26 VI 1995 r.

Rada utrzymuje też stałe kontakty z Międzynarodowymi Organizacjami Katolickimi (OIC) i z ich Konferencją. Uczestniczy nawet w ich obradach i światowych zebraniach. Rada prowadzi dialog z OIC przez asystentów kościelnych, odpowiedzialnych za poszczególne organizacje. Utrzymuje ogółem stałe kontakty z ponad 150 międzynarodowymi stowarzyszeniami wiernych świeckich, odbywa z nimi stałe spotkania; dokładny ich wykaz odnajdujemy w Biuletynie Informacyjnym Papieskiej Rady ds. Świeckich¹³.

¹¹ Por. „Świeccy dzisiaj” nr 18, 1996.

¹² Papieska Rada ds. Świeckich wydała dotąd dekrety zatwierdzające albo krygujące następujące stowarzyszenia: Ruch „Focolarini”, Terecjański Ruch Apostolstwa, Bractwo „Comunion e Liberazione”, Stowarzyszenie „Memores Domini”, Stowarzyszenie Świeckich „Seguimi”, Instytut Terecjański, Catholic Fraternity of Charismatic Covenant Communities and Fellowships, Międzynarodowa Federacja Wspólnot Życia Chrześcijańskiego, Międzynarodowa Konfederacja Zawodowych Stowarzyszeń Chrześcijańskich Współpracownic Domowych, Stowarzyszenie Wiecznej Adoracji Eucharystii, Międzynarodowa Katolicka Unia Esperantystów, International Alliance of Catholic Knights, Equipes Notre Dame, Międzynarodowe Stowarzyszenie „Caterinati”, Wspólnota Emmanuel, Współpracownicy „Amigoniani”, Stowarzyszenie Niepokalanego Serca Maryi – Totus Tuus, Stowarzyszenie „Claire Amitié”, International Catholic Charismatic Renewal Services, Ruch Życia Chrześcijańskiego, Dzieło „San Juan de Avila”, Stowarzyszenie „Escuelas de la Cruz”, Stowarzyszenie św. Franciszka Salzegego, Chrześcijańskie Międzykontynentalne Bractwo Chorych i Niepełnosprawnych, Międzynarodowe Forum Akcji Katolickiej.

¹³ Por. *Stowarzyszenia wiernych*, w: „Świeccy dzisiaj” nr 19, 1996.

4. Udział w konferencjach międzynarodowych

Papieska Rada ds. Świeckich, stanowiąc dykasterię Stolicy Apostolskiej, bywa często konsultowana w różnych sprawach odnoszących się do kluczowych problemów o wymiarze światowym. Jej przedstawiciele lub członkowie uczestniczyli jako delegaci Stolicy Apostolskiej w ostatnich latach w Konferencji w Kairze, poświęconej problematyce zaludnienia i rozwoju, także w Konferencji w Pekinie, poświęconej kobiecie, oraz byli obecni „na szczycie” w Kopenhadze. Rada współpracowała ze świeckimi w przygotowaniu zebrania w Rzymie w grudniu 1995 r., w którym uczestniczyli przewodniczący stowarzyszeń katolickich, głównie kobiet, pochodzących w większości z OIC oraz z innych organizacji nie rządowych o inspiracji chrześcijańskiej. Były to kobiety pełniące różne funkcje zarówno w stowarzyszeniach i ruchach katolickich, jak też na różnych płaszczyznach życia cywilnego w wymiarze poszczególnych krajów i międzynarodowym¹⁴. Było to spotkanie zorganizowane po konferencji pekińskiej w celu przeanalizowania pytań stawianych w warunkach współczesnej kultury, głównie w odniesieniu do kobiet, ich godności i misji.

Rada stara się w ogóle ożywić udział katolików w życiu międzynarodowym, na szczeblu „nie rządowym”. Dąży również do tego, aby mieć zespoły doradcze przy różnych instytucjach i placówkach Narodów Zjednoczonych.

W listopadzie 1995 r. Papieska Rada ds. Świeckich, zorganizowała w Loreto we współpracy z Papieską Radą ds. Sprawiedliwości i Pokoju, spotkanie świeckich kierowników, odpowiedzialnych za wcielanie w życie soborowej Konstytucji duszpasterskiej *Gaudium et spes*, zwłaszcza w sprawach rodziny, pracy i ekonomii, kultury i wychowania, życia politycznego, pokoju i międzynarodowej wspólnoty¹⁵.

5. Współpraca z młodzieżą

Współpraca z młodzieżą stanowi dla Papieskiej Rady ds. Świeckich zagadnienie bardzo wielkiej wagi. Uczestniczyła ona, jak dotąd, w przygotowaniu, organizacji i przeprowadzeniu Światowych Dni i Spotkań Młodzieży w obecności Ojca Świętego. W Częstochowie (1991), w Denver (1993), w Manili (1995), w Loreto (1995), w Paryżu (1997). Takie spotkanie Rada przygotowywała zawsze bardzo starannie i w porozumieniu z osobami zainteresowanymi. Organizując na przykład VI Międzynarodowe Forum Młodzieży które odbyło się w dniach 14-18 sierpnia 1997, Papieska Rada ds. Świeckich uczyniła to we współpracy z Konferencjami Biskupów, z Ruchami, Stowarzyszeniami i Międzynarodowymi Wspólnotami Młodzieżowymi¹⁶.

¹⁴ Por. *Nowe wspólne zadania dla dobra kobiet całego świata w: tamże.*

¹⁵ Por. „Świeccy dzisiaj” nr 18, 1996.

¹⁶ Por. *Nauczycielu, gdzie mieszkasz? Chodźcie, a zobaczycie.* w: „Świeccy dzisiaj” nr 19, 1996.

Sekcja młodzieżowa dykasterii kierując się głównie orędziami, które w każdym roku kieruje do młodzieży Ojciec Święty, daje wskazania odnośnie do sposobu przygotowania i organizacji takich spotkań. Rada poświęca wiele uwagi spotkaniom Forum Międzynarodowego młodych, odpowiedzialnych za duszpasterstwo młodzieżowe oraz za stowarzyszenia i ruchy młodzieżowe, które „poprzedzały szczytowy moment spotkania młodzieży z Ojcem Świętym i angażowały zainteresowanych biskupów. Wkład Rady przyczynił się w znacznej mierze do ożywienia duszpasterstwa młodzieżowego na poziomie lokalnym i uniwersalnym. Dał temu wyraz także Ojciec Święty, który powiedział w dniu 9 XI 1993 do uczestników Zebrania Plenarnego dykasterii: „Jakość doświadczenia, jakie czyni młodzież przy okazji Świątowych Dni, należy przypisać w dużym stopniu ważnej pracy Papieskiej Rady ds. Świeckich”¹⁷.

Rada organizuje Europejskie Spotkania Duszpasterstwa Młodzieży. Jej Sekcja Młodzieżowa była reprezentowana na Spotkaniach Latino-Amerykańskich Duszpasterstwa Młodzieży, zorganizowanych przez Sekcję Młodzieżową CELAM. Zorganizowała też wizyty i sesje formacyjne mające na celu ożywienie duszpasterstwa młodzieżowego w różnych Kościołach lokalnych.

6. Posługa pielgrzymom

Papieska Rada ds. Świeckich służy pomocą młodym pielgrzymom, zwłaszcza tym, którzy przybywają do Rzymu. Przyjmuje ich w Międzynarodowym Centrum Młodzieżowym San Lorenzo. Jego działalność usiłuje ona wiązać z programami dla młodych, mających głównie na celu ożywienie duszpasterstwa pielgrzymek, organizowanych z okazji Wielkiego Jubileuszu Roku Dwutysięcznego.

7. Praca wydawnicza

Dykasteria wydaje czasopismo: „I Care (Młodzież — Kościół — Nadzieja)”. W nim ukazują się akta wielu spotkań Międzynarodowego Forum Młodych i Europejskich Spotkań Duszpasterstwa Młodzieży. W podsumowaniu pracy pięciolecia wspomina się również o wielu innych publikacjach¹⁸. jedną z nich jest choćby opracowanie pt. „Duszpasterstwo robotników”. Publikacje te najczęściej ukazują się w kolejnych numerach Biuletynu Rady pt.: „Świeccy dzisiaj”.

„Świeccy dzisiaj” ukazuje się w trzech wersjach:

- czasopismo roczne o charakterze monograficznym,
- serwis informacyjny. Przedstawia inicjatywy, wydarzenia i opracowania na temat apostołstwa świeckich,
- serwis informacyjny. Kwartalnik informujący o działalności dykasterii.

¹⁷ Podaję za: *Podsumowanie pięciolecia*, dz. cyt.

¹⁸ Por. „Świeccy dzisiaj”, nr 18, 1996.

8. Mobilizowanie katolickiego laikatu na Bliskim Wschodzie

Papieska Rada ds. Świeckich zorganizowała na wiosnę 1997 r., w porozumieniu z władzami kościelnymi kraju, spotkanie w Bejrucie w celu wymiany doświadczeń, refleksji i podjęcia postanowień na temat obecności chrześcijaństwa w Libanie, jak w ogóle na terenie Bliskiego Wschodu. Chodziło o spotkanie dorosłych i młodzieży żyjących w krajach, gdzie narodziły się mające bogatą historię i tradycję pierwotne Kościoły apostołskie, a obecnie przeważa tam islam.

W założeniach Rady spotkanie to miało się przyczynić do umocnienia chrześcijańskiej wspólnoty Bliskiego Wschodu, ożywić współpracę wiernych w wymiarze całego Kościoła powszechnego, wyrazić ekumeniczną dyspozycyjność do współpracy z chrześcijanami innych wyznań i wspólnot Bliskiego Wschodu, przyczynić się do współpracy judaizmu, chrześcijaństwa i islamu, będących religiami monoteistycznymi, które narodziły się na tym samym obszarze geograficznym. Spotkanie miało też ożywić poszanowanie ludzkiej godności i wolności religijnej. Miało ponadto pobudzić wiernych świeckich do ożywienia ducha pragnienia pokoju i dążenia do niego w regionie, nękanym od dawna konfliktami.

Spotkanie zorganizowane pod hasłem: „Christus, pax nostra”, było więc poświęcone omówieniu takich podstawowych problemów, jak: „Powołanie do świętości, jedność i komunია kościelna, rodzina, wychowanie religijne, uczestnictwo w życiu publicznym, otwartość na ekumenizm, relacje z innymi religiami monoteistycznymi (szczególnie islamem), budowanie życia w duchu pojednania, wolności religijnej itp.”¹⁹

ks. Anastazy Bławat SAC, Oltarzew

¹⁹ *Spotkanie katolickiego laikatu Bliskiego Wschodu*, w: „Świccy dzisiaj” nr 19, 1996.